

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
Кафедра Основ архітектури та архітектурного проектування

БАКАЛАВР

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан архітектурного факультету

_____ / О.В. Кащенко /
«___» _____ 2020 року

НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
нормативної дисципліни

«Історія архітектури і містобудування.
Розділ - Історія містобудівної культури»

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
191	Архітектура і містобудування

Розробник:

Бачинська Л.Г., канд.арх., доцент

_____ (ініціали, науковий ступінь, звання)

_____ (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування

Протокол №___ від "___" _____ 2020 року

Завідувач кафедри _____ (Слепцов О.С.).
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією спеціальності
(НКМС): "Архітектура і містобудування"

Протокол №___ від "___" _____ 2020 року

Голова НКМС _____ (Хараборська Ю.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2020-2021 рр.

Шифр	Бакалавр архітектури	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	у тому числі									
			Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	р					
191	Архітектура і містобудування	1,5	45	24	12	-	12	-	-	1	-	3	7	
		2,5	75	30	18	-	12	-	-	1	-	Е	8	

Опис навчальної дисципліни

Вид навчальної роботи	Денна форма навчання	
	Рік підготовки	
	4	
	семестр	
	7	8
Лекції (год.)	12	18
Практичні заняття (год.)	12	12
Лабораторні заняття (год.)	-	-
Самостійна робота (год.)	21	45
Контрольна робота (тестове опитування) (кількість)	1	
Індивідуальне завдання – графічно-аналітична робота (кількість)		1
Вид контролю	залік	іспит
Усього (годин)	45	75

Мета та завдання вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна «Історія містобудівної культури» є частиною загального курсу «Історія архітектури та містобудування», який складається з комплексу дисциплін, що послідовно вивчають впродовж 8 навчальних семестрів на рівні професійно-освітньої підготовки «бакалавр», і основним завданням якого є творче засвоєння світової архітектурної та художньої спадщини.

Мета - вивчення головних тенденцій і закономірностей історичного процесу формування містобудівної культури, міст визначного світового тисячолітнього досвіду містобудування, підготовка науково мислячих фахівців з містобудівної проблематики. Вона потребує усвідомлення специфіки об'єкту вивчення, особливостей його формування та галузі його застосування в сучасному прогнозуванні та проектуванні. Метод розгляду історичної спадщини - комплексний підхід до проблем культурно-історичного формування міста, сприйняття міста як історичної категорії, що обумовлена соціально-економічною структурою суспільства.

Завдання:

- вивчення впливу об'єктивних умов і чинників (соціально-економічних, географічних, культурних, політичних, ідеологічних, світоглядних, релігійних та інших) на розвиток містобудування, чинників, які визначають форму поселень в різні часи;
- вивчення процесу і особливостей формування середовища для життєдіяльності суспільства на різних етапах його розвитку;
- розгляд окремих об'єктів містобудівної культури – світового досвіду та теоретичної спадщини – з огляду на комплекс різноманітних чинників,

включаючи історичне тло; еволюційний процес розвитку містобудування; містобудівну ієрархію у взаємозв'язку окремих рівнів; критичну оцінку функціонально-планувальної організації, естетичні, економічні, гігієнічні та інші якості, а також технічний рівень оснащення і благоустрою.

Методи навчання: вербальний (лекція, пояснення, консультації, диспут, діалог викладача та студентів), практичний (виконання наукових пошуків у закономірностях формування історичної спадщини), наочний (ілюстрації, демонстрації ілюстрацій, презентації), робота з навчальною і професійною літературою (огляд, реферування, вивчення).

Форма навчання: індивідуальна, групова.

Компетенції студентів, що формуються в наслідок засвоєння дисципліни

Інтегральна Компетентність(ІК)	Здатність розв'язувати завдання дослідницького та/або інноваційного характеру в галузі архітектури та містобудування на основі опанування професійно-теоретичних, гуманітарних та інженерно-технічних наук.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК01. Здатність до критичного аналізу і синтезу інформації, до абстрактного мислення.</p> <p>ЗК02. Здатність до проведення причинно-наслідкового аналізу формування історично-культурної спадщини та сучасних тенденцій для генерування нових ідей.</p> <p>ЗК03. Здатність до усвідомлення значення наукової діяльності для з'ясування прогресивного розвитку архітектури на основі соціальної сфери.</p> <p>ЗК05. Здатність до практичного застосування теоретичних знань.</p> <p>ЗК07. Здатність розуміти співвідношення національного і глобального в розвитку національної культури, архітектури і мистецтва</p> <p>ЗК10. Здатність до накопичення професійних знань і використання їх в професійній діяльності.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)	<p>СК03. Здатність до накопичення знань і науково-теоретичного розуміння особливостей розвитку культурно-історичної спадщини в галузі мистецтва, архітектури і містобудування України та зарубіжних країн, історичних причин еволюції мистецтва, архітектури і містобудування.</p> <p>СК04. Здатність збирати, накопичувати і використовувати наукову теоретичну і практичну інформацію в галузі мистецтва, архітектури і містобудування.</p>
Програмні результати навчання	
Знання (ЗН)	<p>ПР01. Реалізувати знання основних понять, термінів і значень професійної мови спілкування в сфері архітектури та містобудівного середовища.</p> <p>ПР04. На основі отриманих теоретичних знань виявляти фактори і вимоги, що визначають основні напрямки формування архітектурно-містобудівного середовища.</p> <p>ПР08. Визначати етапи і напрямки історичного розвитку стилетворення в архітектурно-містобудівному мистецтві.</p> <p>ПРО11. Володіти методами художньо-образного мислення в архітектурно-містобудівній діяльності.</p>

Уміння (УН)	ПР18. Володіти термінологією та мовою архітектури; використовувати метод критичної оцінки відносно містобудівних об'єктів; вміти організовувати презентації для професійної аудиторії з метою наукового обговорення питань формування історично-містобудівної спадщини. ПР22. Вміти застосовувати практичні навички в своїй творчій і академічній роботі.
Комунікація (КОМ)	ПР23. Приймати участь в публічних обговореннях наукових проблем і проблем сучасної творчості.
Автономія і відповідальність (АіВ)	ПР23. Здатність формулювати власні авторські висновки щодо еволюції архітектурно-містобудівної спадщини на основі вивчення літературних джерел.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лек		пр	лаб	ІРК	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Містобудівна культура з прадавніх часів до початку 19 ст.						
Змістовий модуль 1. Вступ						
Тема 1. Загальні положення, термінологія. Містобудування первісного суспільства.	1	1	-	-	-	-
Тема 2. Найстаріші міста світу	1	1	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	2	2	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Містобудування аграрного суспільства та переходу до індустріального						
Тема 3. Міста античного світу	2	2	-	-	-	-
Тема 4. Міста Середньовіччя	4	4	-	-	-	-
Тема 5. Міста Сходу	2	2	-	-	-	-
Тема 6. Європейське містобудування періоду зародження капіталістичних відносин	2	2	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	10	10	-	-	-	-
Підготовка до практичних занять	6	-	-	-	-	6
Підготовка до модульної контрольної роботи та виконання індивідуального завдання	9	-	-	-	-	9
Підготовка до заліку	6	-	-	-	-	6
Усього годин	45	12	12	-	-	21
Модуль 2. Містобудівна культура країн світу 19-20 ст.						
Змістовий модуль 1. Містобудування країн в період до першої світової війни.						

Тема 1. Загальні тенденції та напрямки у містобудуванні	1	1	-	-	-	-
Тема 2. Містобудування європейських країн та Росії у 19-початку 20 ст.	1	1	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	2	2	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Містобудування країн 20 ст.						
Тема 3. Загальні тенденції та напрямки у містобудуванні європейських країн та Радянській Росії у 1920-х - на початку 1930-х років.	2	2	-	-	-	-
Тема 4. Реакційні та консервативні напрямки в містобудуванні 1930-1940-х років.	2	2	-	-	-	-
Тема 5. Напрямки відновлення міст після другої світової війни.	2	2	-	-	-	-
Тема 6. Напрямки модернізації і типізації в містобудуванні і архітектурі.	2	2	-	-	-	-
Тема 7. Містобудування європейських соціалістичних країн під впливом програм СРСР	2	2				
Разом за змістовим модулем 2	10	10	-	-	-	-
Змістовий модуль 3. Вирішення окремих проблем в містобудуванні країн у другій половині 20 ст.						
Тема 8. Розвиток науки та її вплив на містобудування	2	2	-	-	-	-
Тема 9. Нові міста як спосіб вирішення проблеми децентралізації	2	2	-	-	-	-
Тема 10. Головні напрямки децентралізації міст та футуристичного проектування	2	2	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 3	6	6	-	-	-	-
Самостійне освоєння матеріалу по окремих темах	5	-	-	-	-	5
Підготовка індивідуального завдання	10	-	-	-	-	10
Підготовка до іспиту	30	-	-	-	-	30
Усього годин	75	18	12			45

Теми практичних занять

№	Тема занять	К-ть годин
	Модуль 1. Містобудівна культура з прадавніх часів до початку 19 ст.	12
1	Загальні тенденції. Містобудівна культура первісного суспільства.	2
2	Містобудівна культура античного світу	2
3	Середньовічне європейське містобудування	2
4	Містобудівна культура Сходу	2
5	Містобудівна європейська культура Нового часу	2
6	Містобудівна культура нашої країни з прадавніх часів до початку 19 ст.	2
	Разом	12
	Модуль 2. Містобудівна культура країн світу у 19-20 ст.	12
1	Містобудування європейських країн та Росії у 19 ст. (порівняльний аналіз)	2
2	Містобудування європейських країн та Радянської Росії у 1920-30 роки	2
3	Консервативні та реакційні течії у містобудуванні країн світу та СРСР у 1930-40 роки	2
4	Методи оновлення європейських та радянських міст після другої світової війни	2
5	Методи житлового будівництва у європейських країнах та СРСР у 1940-80-ті роки	2
6	Вирішення проблеми децентралізації міст впродовж 20 ст.	2
	Разом	12
	Усього	24

Самостійна робота

Самостійною роботою передбачено опрацювання лекцій та практичних занять, а також виконання індивідуальної роботи та підготовка до іспиту

№	Тема занять	К-ть годин
	Модуль 1. Містобудівна культура з прадавніх часів до початку 19 ст.	
1	Підготовка до практичних занять	6
2	Підготовка до модульної контрольної роботи та виконання індивідуального завдання	9
3	Підготовка до заліку	6
	Разом	21

	Модуль 2. Містобудівна культура країн світу у 19-20 ст.	
1	Підготовка до практичних занять	6
2	Підготовка індивідуального завдання	9
3	Підготовка до іспиту	30
	Разом	45
	Усього	66

Приклади тем індивідуальних завдань

№	Назва етапів виконання графічно-аналітичної роботи	К-ть годин
	Графічно-аналітична робота з Історії містобудівної культури виконується у 8 семестрі, обсяг – 1 аркуш формату А1, зміст подається у вигляді планувань, фотографій, схем, моделей розвитку та анотацій і невеличкого тексту пояснень разом з висновками. Зміст графічно-аналітичної роботи містить матеріали з порівняння містобудівних об'єктів різних типів – схем розвитку, міст, містобудівних ансамблів, планувань і забудови площ, головних вулиць, теорій містобудування, канонічних схем, втілення світогляду в містобудування тощо.	9
	Приклади можливих тем графічно-аналітичних пошуків	
1	Порівняльний аналіз середньовічних міст, побудованих у країнах Європи та Русі	
2	Порівняльний аналіз середньовічних міст, побудованих у країнах Європи та Близького і Далекого Сходу	
3	Порівняльний аналіз європейських міст Нового часу та російсько-українських	
4	З'ясування етапів розвитку території міст певного регіону	
5	З'ясування етапів розвитку містобудівного ансамблю	
6	Типологія міст окремої країни певного часу	
7	Порівняльний аналіз творчості майстрів-містобудівників	
8	Аналіз впливу специфіки територіального розвитку міста на подальше планування	

Методи навчання

Під час вивчення матеріалу використовуються наступні методи:

1. Аналітичний для з'ясування чинників, що впливають на формування містобудівної культури.

2. Порівняльно-аналітичний для виявлення і запам'ятовування особливостей виникнення певних напрямків у містобудівній культурі.

3. Метод поглибленого вивчення окремих історичних об'єктів за допомогою збору додаткової інформації про об'єкт.

Методи контролю

1. Періодичне опитування студентів під час лекцій (контрольні питання на 5 хв.)
2. Обов'язкова участь у практичних заняттях (диспутах за темою).
3. В кінці 7 семестру модульна контрольна робота у вигляді тестового опитування.
4. Виконання графічно-аналітичної роботи.
5. Підсумковий іспит у 8 семестрі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання								Підсумковий тест (іспит)	Сума
7 семестр				8 семестр					
Модуль 1. Містобудівна культура з прадавніх часів до Нового часу				Модуль 2. Містобудівна культура країн світу у 19-20 ст.					
Змістов. модуль № 1	Змістов. модуль № 2	Модул. контр. робота ¹	Залік	Змістов. модуль № 1	Змістов. модуль № 2	Змістов. модуль № 3	Граф.-аналіт. робота		
5	25	5	10	5	20	5	15	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма та методичні вказівки до вивчення дисципліни «Історія мистецтва, архітектури та містобудування». Розділ «Історія містобудування» за професійним спрямуванням 1201 «Архітектура» студентів

¹ Модульна контрольна робота у вигляді тестового опитування проводиться для тих студентів, що порушували навчальну дисципліну.

спеціальностей 7.120102 «Архітектура будівель і споруд», 7.120105 «Дизайн архітектурного середовища», 7.120103 «Містобудування» (укладач: доц. Л.Г.Бачинська – К: КНУБА, 2002, 65 С.

2. Програма до підготовки до іспиту та копії екзаменаційних білетів з нормативної дисципліни «Історія архітектури та містобудування». Розділ «Історія містобудівної культури».

3. Контрольні завдання з нормативної дисципліни «Історія архітектури та містобудування». Розділ «Історія містобудівної культури».

Рекомендована література

Базова

1. Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства. Рабовладельческий и феодальный периоды: Учебник для студ. вузов. - М.: Стройиздат, 1984; 2004; 2006.
2. Саваренская Т.Ф. и др. История градостроительного искусства. Поздний феодализм и капитализм: Учебник для студ. вузов. - М., Стройиздат, 1986; 2004; 2006.
3. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: Наукові методи дослідження: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2006. – 210с
4. Бачинська, Л. Г. Історія містобудування. Навчальна програма та методичні вказівки до вивчення дисципліни: Для студ. спец. 7.120101 "Архітектура будів. і споруд", 7.120103 "Дизайн архітект. середов.", 7.120102 "Містобудув." / Київськ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – Київ : КНУБА, 2003. – 44с.
5. Всеобщая история архитектуры. Тома 1 - 12. Под ред. Власова А.В., Баранова Н.В. и др. - М.: Стройиздат, 1966 -1977. (Розділи з питань містобудування).
6. Всеобщая история архитектуры. Под ред. Михайлова Б.П. Т.1. - М., 1958. Т.2. - М., 1963. (Розділи з питань містобудування).
7. Бунин А.В., Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства. Том 1 и 2. - М.: Стройиздат, 1979.
8. История советской архитектуры (1917—1954). Под ред. Былинкина Н.П. и Рябушкина А.В. - М.: Стройиздат, 1984. (Розділи з питань містобудування).
9. Современная советская архитектура. - М.: Стройиздат, 1985. (Розділи з питань містобудування).
10. Гольдзамт Э.А., Швидковский О.А. Градостроительная культура европейских социалистических стран. - М.: Стройиздат, 1986.
11. Грушка Э. Развитие градостроительства. - Братислава: Издание Словацкой Академии архитектуры, 1963.
12. Нариси історії архітектури Української РСР. Т.1 – 2. - К.: Держвидав літератури з буд-ва і арх-ри УРСР, 1957. (Розділи з питань суспільної історії та містобудування).

13. Грушевский М.С. Очерки истории украинского народа. - Киев, Лыбидь, 1991.
14. Саваренская Т.Ф. Западноевропейское градостроительство XVIII-XIX веков. - М.: Стройиздат, 1987.
15. Мерлен П. Новые города. - М.: Прогресс, 1975.
16. Гидион З. Пространство, время, архитектура. - М.: Стройиздат, 1984.

Допоміжна

1. Градостроительство. Под ред. Шкварикова В.А. - М.: Изд-во Академии архитектуры СССР, 1945.
2. Сильвио Масетти. Крупные жилые комплексы. - М.: Стройиздат, 1971.
3. Из истории советской архитектуры. 1917—1925. Под ред. Афанасьева. - М.: Наука, 1970.
4. Из истории советской архитектуры. 1926—1932. Творческие объединения. Под редакцией Афанасьева. - М.: Наука, 1970.
5. Из истории советской архитектуры. 1941—1945. Под редакцией Афанасьева. - М.: Наука, 1970.
6. История советской архитектуры. Былинкин Н. и др. - М.: Стройиздат, 1964.
7. Журналы «Современная архитектура», «Советская архитектура», 1930—1934, «Московский журнал», 1991-1993.
8. Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства. - М.: Стройиздат, 1984.
9. Основы теории градостроительства. Под ред. Яргиной З.Н. - М.: Стройиздат, 1986.
10. Михайлов Б.Н. Витрувий и Эллада. - М.: Стройиздат, 1967.
11. Асеев Ю.С. Архитектура древнего Киева. – Строительство и архитектура, № 4, 1981.
12. Асеев Ю.С. Планировка города Ярослава в Киеве. – Строительство и архитектура, № 4, 1987.
13. Закревский Н. Описание Киева. Т.1 и 2, приложения. - Киев, 1868.
14. Сиповский В.Д. Родная старина. Отечественная история в рассказах и картинках. - Московский журнал. №6, 1991.
15. Древняя Русь. Город, замок, село. Под ред. Рыбакова Б.А. (Из серии Археология СССР). - М.: Наука, 1985.
16. Котляр Н.Ф. Формирование территории и возникновение городов Галицко-Волынской Руси IX-XIII в. - К.: Наукова думка, 1985.
17. Ричков П. Західноукраїнські міста-фортеці XVI-XVIII століть. – Пам'ятки України.
18. Кредин Н.П. Русское деревянное оборонное зодчество. - М.: Искусство, 1988.
19. Шукурова А.Н. Архитектура Запада и мир искусства. - М.: Стройиздат, 1990.

20. Постановление ЦК ВКП (б) «О работе по перестройке быта».- Современная архитектура, №1-2, 1930.
21. Гольденберг П., Гольденберг Б. Задачи социалистической реконструкции Москвы (проекты перепланировки Москвы). – Советская архитектура, №1, 1933.
22. Статьи Козлова В. В журнале «Московский журнал», №6, №8, №9, 1991.
23. Бархин М.Г. Город, структура и композиция. - М.: Наука, 1986.
24. Архітектура Галичини ХІХ-ХХ ст. - Львів, 1996.
25. Леон Батиста Альберти. - М.: Наука, 1986.
26. Мастера архитектуры об архитектуре. - М.: Искусство, 1972..
27. Мастера советской архитектуры об архитектуре. - М.: Искусство, 1975.
28. Ле Корбюзье. Три формы расселения: Афинская хартия. - М.: 1976.
29. Ле Корбюзье. Планировка города. - М.: 1933.
30. Фремpton К. Современная архитектура. Критический взгляд на историю развития. - М.: Стройиздат, 1990.
31. Воронина. Средневековый город арабских стран. - М.: ВНИТАГ, 1991.
32. Гибберт Ф. Градостроительство. М.: М.: Госстройиздат - 1959.
33. Ле Корбюзье. Архитектура XX века. - М.: Изд-во «Прогресс», 1977.
34. Гропиус В. Границы архитектуры. - М.: Искусство, 1971.
35. Москва строится. - М.: Академия изобр. искусств, 1935.
36. Київ. - К.: УРЕ, 1990.
37. Иконников А.В. Архитектура и история. – М.: Стройиздат, 1985.

Інформаційні ресурси

1. <http://library.knuba.edu.ua/>
2. <https://mon.gov.ua/ua>